

Тихоненко О.В. Роль публіцистичного стилю в навчанні української мови як іноземної. *Проблеми і перспективи мовної підготовки іноземних студентів: збірник наукових статей за матеріалами XIV Міжнародної науково-практичної конференції (10 жовтня 2019 р.)*. Харків: ХНАДУ, 2019. С.180-183.

Роль публіцистичного стилю в навчанні української мови як іноземної

Тихоненко О.В.

*к.філол.н., доцент кафедри мовних дисциплін
Харківського національного аграрного університету ім.В.В.Докучаєва
м.Харків, Україна*

Особливий інтерес представляє проблема підвищення якості викладання української мови як іноземної для громадян зарубіжних країн в освітній системі вищої школи. Навчання української мови як іноземної у виші є складним, багатоетапним процесом, що потребує насамперед урахування нових для іноземних здобувачів мовних і позамовних явищ, методик, а також особливостей їхнього національного менталітету.

Здобувачами першого бакалаврського рівня освіти можуть стати іноземці-абітурієнти, які володіють українською мовою (вивчали її на підготовчому відділенні ЗВО) в обсязі, визначеному Стандартом освіти (сертифікаційний рівень В1). Це дає майбутньому фахівцеві можливість бути активним у процесі навчання, займатися самопідготовкою, використовуючи різножанрові джерела: навчальні посібники, наукову літературу, документи, періодичні видання тощо.

Особливої значущості у вивченні української мови як іноземної здобувачами набуває застосування в навчальному процесі текстів публіцистичного стилю мови. Підтвердженням цього є акумулювання мовних, соціальних, культурно-історичних явищ на тлі глобалізаційних змін та інтенсивної інформатизації суспільства.

У навчальному процесі важливим для іноземних здобувачів є те, що мова засобів масової інформації – тексти, опубліковані насамперед у періодичних виданнях, розраховані на широке коло читачів. Мова періодичних видань – це стійка внутрішньомовна система, для якої характерна сукупність

мовностилістичних властивостей та ознак. Мова і стиль преси відрізняється від стилю наукового викладу і стилю офіційного мовлення. Мова публіцистичних текстів близька до побутового стилю мовлення. Ознайомлення з особливостями цієї мови вважаємо за важливе в навчанні іноземних здобувачів. Ознайомлюючись із текстами, здобувачі довідуються про досягнення української науки та культури, видатних людей України тощо). Добираючи матеріал, слід вважати на те, що лексичні і фразеологічні одиниці певною мірою вже знайомі на заняттях або пошук нової лексики можна легко здійснити за словником під керівництвом викладача і самостійно. Так, наприклад, ознайомлення з текстом передбачає виконання низки передтекстових і післятекстових вправ: 1) «Прочитайте і запам'ятайте слова й словосполучення. Запишіть незнайомі слова, визначте їхнє значення за допомогою словника»; 2) «Читайте, слідкуйте за вимовою слів»; 3) утворіть форму множини іменників, зверніть увагу на місце наголосу у формах однини і множини»; 4) «Розподіліть іменники за родами»; 5) «Із наведених слів складіть словосполучення, узгоджуючи прикметник з іменником»; 6) «Визначте, у яких відмінках ужито словосполучення»; 7) «Прочитайте речення, визначте в них суб'єкт і предикат. Запишіть, підкресліть граматичну основу»; 8) «Поставте запитання до виділених слів; пригадайте, що таке об'єкт у реченні? Запишіть речення, знайдіть у них суб'єкт, предикат і об'єкт. Чим виражений об'єкт у кожному реченні?»; 9) «Прочитайте речення. Які це речення: прості чи складні? Чим виражено об'єкт у цих реченнях»; 10) «Розділіть текст на частини відповідно до плану»; 11) «Перекажіть текст за планом»; 12) «Складіть запитання до тексту»; 13) «Підтвердіть висловлювання» та ін.

У розробленні шляхів удосконалення викладання іноземної мови (у нашому випадку – української мови для іноземних здобувачів) основну увагу зосереджено на компетентнісний підхід, головною метою якого є передусім формування іншомовної комунікативної компетентності. Завдання, які стоять перед викладачем у навчанні іноземних здобувачів, є логічним продовженням

стійкого кола питань, що стосуються використання усної та писемної форми мови масової комунікації.

Вивчення мови публіцистичного стилю обумовлює розширення самого поняття «мова масової інформації», що, зокрема, виділяє в ньому вербальний і невербальний аспекти. На заняттях української мови як іноземної мови ЗМІ (складову публіцистичного стилю) слід розглядати як знакову систему змішаного типу, що поєднує в собі вербальні та невербальні засоби. Так, наприклад, специфіка мови друкованих ЗМІ полягає у взаємодії вербальних і невербальних засобів. Телебачення вважається найефективнішим у плані впливу на суспільну свідомість засобом масової інформації. Розвиток інтернет-технологій привів до подальшого вдосконалення мови ЗМІ як засобу інформаційно-психологічного впливу. Саме в цій мові швидше за все відбито соціально-ідеологічні зміни в суспільстві, зафіксовано нові поняття.

Беззаперечною є роль публіцистичного стилю у формуванні лінгвокультурознавчої компетенції іноземних здобувачів. На заняттях з української мови іноземні учні знайомляться з особливістю мови засобів масової інформації, у результаті чого формується лінгвокраїнознавча компетенція. Важливу роль відіграють тексти публіцистичного стилю, які безпосередньо впливають на формування поглядів, мовного смаку й вироблення мовної норми у здобувачів. Для майбутніх фахівців уміння розуміти, вибирати й актуалізувати інформацію є першорядним, тому роботу в цьому напрямі на заняттях з української мови як іноземної вважаємо необхідною й актуальною.